

Geneviève Brunel-Lobrichon & Claudie Duhamel-Amado, *Au temps des troubadours XIIIe—XIIIe siècles*, (Hachette), 1997, 268 sivua.

Teos lähtee liikkeelle siitä kliseisestä kuvasta, joka trubaduurikulttuurista vallitsee edelleen muun muassa kirjoissa ja elokuvissa. Housuihin pukeutuneet miehet ja hennin-pähineeseen sonnustautuneet naiset kuuluvat kuitenkin aivan toiseen kulttuuriin, Loirejoen pohjoispuolelle ja ajallisesti paljon myöhemmäksi, vasta 1400-luvun tienoille. Muutoinkin Brunel-Lobrichon ja Duhamel-Amado haluavat riisua trubaduureihin liittyviä mielikuvia turhasta glamourista: trubaduurien elämä ei ollut vain upeita juhlia, vaan myös hernekeittoa ja vaatimattomia puitteita pienissä maalaislinnoissa.

Teos on ilmestynyt kustantamon *La vie quotidienne* -sarjassa ja tekijät pyrkivätkin jonkinlaiseen yleisesitykseen trubaduurien jokapäiväisestä elämästä. Trubaduurilyriikkaa itsessään on tutkittu paljonkin, mutta tutkimusta trubaduurien suhteesta ympäröivään yhteiskuntaan on rajoittanut dokumentaation niukkuus. Uusi polvi on tottunut käyttämään ennakkoluulottomasti sangen poikkitieteellisiä metodeja. Brunel-Lobrichon ja Duhamel-Amado tukeutuvatkin modernien tutkijoiden tapaan paitsi historian- ja kirjallisuudentutkijoiden, myös musiikkitieteilijöiden ja antropologien tutkimustuloksiin. Lähteinä käytetään nyt myös hautausmaita, seinämaalauksia sekä käsikirjoitusten miniatyyrejä.

Lähdeongelmien lisäksi yleistysten tekemistä tietynlaisesta elämäntavasta hankaloittaa kohderyhmän kirjavuus. Trubaduurien edustama sosiaalinen kirjo ruhtinaasta nahkurinpoikaan on tunnettu tosiasia. Lisäksi heidän asuinalueensa, Oksitania, edustaa lähes puolta nykyisen Ranskan pinta-alasta. Teemoina käsitellään muun muassa taisteluita ja pelejä, trubaduurien ammattiin oppimista, kulkureittejä, hygieniaa, suhtautumista kuolemaan sekä

kataareja. Teemojen paljouden vuoksi teos jää pakostakin pintapuoliseksi. Se toimii paremminkin alan uusimpien kysymystenasettelujen ja näkökulmien taitavana esittelijänä kuin itse uutta luovana. Verrattuna esimerkiksi Linda M. Patersonin syvälle oksitanialaiseen yhteiskuntaan ja mentaliteetteihin porautuvaan *The World of the Troubadours* -teokseen (1993), joka toi alkuperäislähteistä vankasti argumentoitua tietoa muun muassa lääketieteestä, naisen asemasta, lastenhoidosta, eri yhteiskuntaryhmien työstä jne., jää *Au temps des troubadours* monista samoista teemoista huolimatta pyörimään enemmän hovien ja ”hovikulttuurin” ympärille. Punaisena lankana on kuitenkin trubaduuri toiminta yhteiskunnassa. Yksittäisten, vaikkakin mielenkiintoisten, henkilöiden pitkällisiin kuvailuihin ei sorruta. Ilahduttavaa on myös se, että trubaduureja esitellään niin runoilijoina, muusikkoina ja tulkitsijoina, kuin miehinä ja naisina. Yksikään itseäänkunnioittava julkaisu trubaduureista ei parina viime vuosikymmenenä ole unohtanut naistrubaduureja, *trobairitzeja* ja heidän(kin) kauttaan problemaattisena näyttäytyvää naisen asemaa toisaalta oksitanialaisen aristokratian keskuudessa, toisaalta lyriikassa.

Vuodenkierrosta ja vuotuisista juhlista olisi lukenut enemmänkin. Niin maallista kulttuuria kuin edustivatkin, trubaduuriin ignoroivasta suhtautumisesta muutoin kovin näkyviin kirkollisiin juhlapäiviin olisi kaivannut enemmän kuin sivun verran tekstiä. Oliko heillä mitään tekemistä kirkon juhlapyhinä, joita kuitenkin vietettiin melko usein? Tekijöitä täytyy kuitenkin kiittää selkeästä käsityksestä siitä, mitä trubaduuri olo 1100—1200-luvulla oli: se ei välttämättä ollut heidän ainoa ammattinsa tai määrittävä rooli yhteiskunnassa. Loppuunjauhettua rakkaus-teemaa (”sisälsikö *fin’amor* aitoja tunteita” -keskustelu) sivutaan sopivasti vain alun hovielämää ja lyriikan sisältöä kuvaavassa jaksossa.

Mukana on myös pieni sanasto keskeisistä muinaisoksitankielisistä trubaduuriin liittyvistä käsitteistä sekä kronologinen luettelo tärkeimmistä trubaduureista, näiden henkilötiedoista ja säilyneestä tuotannosta.

Kirjoittajista Geneviève Brunel-Lobrichon on oksitanisti, joka on tutkinut mm. Fransiskus Assisilaista Legenda Aureassa, Claudie Duhamel-Amado puolestaan on erikoistunut Välimeren aristokratian tutkimukseen. Teos on omistettu Georges Dubyn muistolle.

Susanna Niiranen, FL

Jyväskylän yliopisto, Historian laitos, PL 35 (H), 40351 Jyväskylä.